

1

Kui kell hakkas laupäeva hommikul kümme saama, arvas Edith Persson, et nüüd aitab. Ta võttis tolmuimeja välja ja vedas kolaka masina üle ukسلäve norskava abikaasa magamistuppa.

Folke lebas selili voodis, suu pärani lahti. „Ainult viis minutit veel.“ Ta pööras padjal pead, rõhkis ja nohises.

„Melodykryset* algab viieteist minuti pärast.“

Edith oli hommikusest ajalehest ristsõna välja lõiganud ja hariliku pliiatsi ära teritanud. Kui raadiosaade algas, istusid abikaasad nagu tavaliselt köögis raadio juures ja lahendasid taas ära ühe keeruka ristsõna.

„Kas eile oli tore?“ küsis Edith, kui saade oli lõppenud.

„Ikka. Väga palju rahvast.“

Folke käis reedeõhtuti ühes Skurupi peokohas muusikat mängimas. Sellega ta viimasel ajal tegeleski: lahutas muusikaga meelt Södersläti kõrtsides, pubides ja urgastes. Juba täna õhtul oli taas vaja tööle minna.

„Kuule, kallike.“ Folke pani käe ümber naise vöökohta. „Ma armastan sind.“

Ja suudles teda põsele.

„Oled sa selles kindel?“

„Pole kunagi milleski nii kindel olnud.“

Folke naeratas ja andis veel ühe musi.

Edithil oli soe tunne sees, kui ta varsti pärast seda enda ömmeldud köögikardina eest tõmbas ja välja vaatas. „Oi, kui suur tuul! Sissesõidutee on jälle lehti täis.“

* Rootsi populaarne muusikateemaline raadiosaade. *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

Folke tõusis ilma pikema jututa püsti. „Ma lähen ja koristan ära.“

Samal ajal tegeles Edith köögiiga: pesi nõud, pühkis puhtaks pinnad ja koristab tolmuimejaga. Folkel oli erakordne oskus enda ümber segadust tekitada.

Iga teatud aja tagant lükkas ta kardina eest ja kiikas välja. Väikeses Skegrie külas, mis oli Edithi ja Folke kodukohaks olnud juba rohkem kui nelikümmend aastat, ei juhtunud eriti midagi. Siin oli kool, kirik ja vana külapood. Enamasti valitses Perssonite köögiakna taga tühjus. Mõnikord möödusid inimesed koortega, kes rikkusid lillepeenraid, ja vahel kihutas mõni uljaspea mööda. Kuid muidu valitses enamasti rahu ja vaikus.

Varsti pärast seda, kui Edith oli lõunasöögi tarbeks kartulid keema pannud, kuulis ta akna tagant hääli ja piilus kiiresti õue. Tänaval seisis Jenny, vastasmajas elav naaber, riides nii, nagu oleks ta kakskümmend viis, mitte viiskümmend, seljas šikk pluus, punane jakk ja põlvini ulatuv seelik. Kas see oli Folke, kellega ta juttu ajas?

Edith tormas, süda saapasääres, uksest välja, kuid taipas peagi, et tegu oli valehäirega. Folke seisis kaugel eemal sissesõidutee teises otsas ja pühkis luuaga õue. Ta ei paistnud Jennyt isegi märganud olevat, kuid tõstis otsekohe pead, kui Edithit silmas.

„Kuhu sa lähed?“

„Vaatan lihtsalt postkasti,“ lausus Edith ja lipsas mehe kõrvalt mööda.

„Nad ei kannu juba ammu aega laupäeviti posti laiali,“ ütles Folke.

Selle suure loorberkirsipuu taga, mis kasvas krundipiiril, kummardus Edith, et teda tänavalt näha poleks. Ta aimas lehtede ja okste vahelt Jenny siluetti, ent ei näinud ikkagi seda meest, kellega naabrinaine juttu ajas. Sel mehel oli mahe bassihääli ja ta ütles millegi kohta, et kõik läheb aegamööda paremaks. Kes ta õigupoolest oli? Kas Jenny oli uue kuti koju toonud? Väike lipakas selline!

Jenny Grahn oli koos perega vastasmajja kolinud viis aastat tagasi. Abikaasa Tommy oli kulutanud kogu vaba aja, et tundmatuseni renoveerida see kaunis vana tänavaäärne maja, samal ajal kui pojad möllasid pallide, kurikate ja uhkete motorolleritega, jube muusika valjusti mängimas. Kunagi suve alguses oli Jenny mehe välja visanud ja palganud renoveerimisfirma töid lõpetama, kuid krunt nägi endiselt välja nagu ehitusplats.

„Ma parem lähen nüüd, enne kui mu abikaasa tuleb,“ lausus võõras mees.

Kas ta murdis truudust? Edith pidi seda meest nägema. Ta kõndis ümber põõsa ja astus postkasti poole.

„Tere, tere!“ tervitas mees. Jenny Grahn noogutas kergelt peaga ja Edith üritas mitte väga uudishimulik välja näha.

Mees oli pikk ja suurt kasvu, nägi üllatavalt meeldiv välja. Tal oli seljas odav ülikond, nagu mõnel tantsubändi lauljal, ja ta oli Jennyst kindlasti vähemalt viisteist aastat vanem. Naabrinaisel näis olevat nõrkus sarmikate hallide meelekohtade vastu.

Õhkkond muutus ebanugavaks, nii Jenny kui ka võõras mees jäid vakka ning Edith kõndis kiirel sammul postkastini ja pistis käe sinna sisse.

Seal oligi päriselt midagi sees. Üks väike postkaart. Ta õngitses selle ilma täpsemalt vaatamata välja ja tormas tagasi majja. Niipea kui ta ukse enda järel sulges, jäi ta esikuvaibale seisma ja uuris kaarti lähemalt.

See oli täiesti tavaline postkaart, mille esiküljel oli kujutatud kirikut. Postmark ja postitempel puudusid. Kas keegi oli selle otse nende postkasti toonud?

Postkaart oli adresseeritud tema mehele, Folke Perssonile, aadress oli õige, ja vasakule poole, kuhu kirjutati tervitusfraasid, oli keegi joonistanud risti kuupäevaga 30.10.1994.

See oli homme. Pühapäev.

Edith võpatas. Kõik see kokku oli kuidagi kõhe: kirik, väike rist ja kuupäev. See meenutas surmadaatumit hauakivil.

2

Gunni Hilding kahetses. See ei olnud see koht, mida ta otsis.

Ta istus nahktugitoolis 'Tre Lyktori' pubis Trelleborgi kesklinnas ja üritas peas selgust luua, samal ajal kui nurgas mängis kaveribänd kõmiseses rokkmuusikat.

Tema tädi Kerstin oli seda kohta soovitanud. Või õigemini öeldes muudkui soovitanud ja soovitanud, Kerstin oli nädalate kaupa näägutanud, et Gunni peaks väljas käima ja inimestega kohtuma – see tähendab, *meestega* – ja Tre Lyktor oli üks vähe-seid väikelinnas leiduvaid paiku.

„Sa pead veidi endale mõtlema,“ oli Kerstin öelnud.

See sügis oli olnud eriti raske. Gunni oli kogu aja oma noorema õe pärast muretsenud.

Ta jõi oma Trocadero kokteili lõpuni ja vaatas lokaalis ringi. Tema ees istus kamp eri vanuses mehi, kes kummardusid ringis *blackjack*'i laua kohale. Kulunud sajakroonised vahetati värviliste žetoonide vastu, ekstaatiliselt rõõmuhõisked kaotuse ja meeletu vastu. Üks lõbus kamp tantsis sigaretsuitsu vines, õllepudelid ja klaasid käes, samal ajal kui üks armunud paar ameles diivanil.

Kuid Gunni ei igatsenud selle järele. Tegelikult tundis ta end harva üksikuna. Ta tundis end *kõrvalseisjana*. Talle meeldis olla pealtvaataja, kes hoiab omaette, isegi kui leidis hetki – mõnikord terveid päevi –, kui tühjus ja igatsus uuristasid rindu sügava augu. Aga kõrts? Melu? Seda ta küll ei igatsenud. Oleks piisanud küll ja veelgi, kui keegi oleks teda lihtsalt vahetevahel kallistanud.

* Kolm Laternat.

Ta pani oma karastusjooגי käest ja oli just püsti tõusmas, kui tema ette tuigerdas õllekõhu ja kortsus Hawaii stiilis särgiga mees.

„Tantsida tahad?“

Mehel oli selline välimus, nagu oleks teda kooli ajal kehalise kasvatuse tunnis alati viimasena meeskonda valitud. Gunnil oli temast peaaegu kahju.

„Ma ei tea.“ Ta piidles bändi ees olevat väikest tantsupõrandat, kus kaks naist puusi hõõritasid ja juukseid loopisid, samal ajal kui üks punetava näoga mees veinipudeliga tangot tantsis.

„Tule nüüd!“ hüüdis Hawaii särgis mees elektrikitarridest ja valesti laulmisest üle.

Ei olnud mingit põhjust ebaviisakas olla, kuid Gunnil ei olnud tõesti tuju tantsida.

„Ma olen veidi väsinud,“ lausus ta ja haigutas.

„Ähh, õhtu on veel poisike.“

Mees tiris teda. Vorste meenutavad paksud sõrmed klammerdusid ta käsivarre ümber. Veidi liiga kõvasti, veidi liiga tormakalt.

Gunni võpatas ja punnis vastu. „Ma ju ütlesin ei.“

Mees lasi temast lasti ja põrnitses hämmeldunult. „Kurat, ma tunnen sind. Sa oled võmm, eks?“

Gunnil ei olnud vaja midagi vastata. Mehe pilk muutus ebalevaks, ta komistas, pööras ringi ja taarus suitsuses pubis eemale.

Gunni pani mantli selga ja lahkus. Uute inimestega tutvumiseks pidi leiduma paremaid viise. Ta oleks soovinud maha istuda ja juttu ajada, kedagi põhjalikult tunda õppida. Kuhugi pole kiiret. Muidugi võis ta ka tantsida, aga mitte sellistes tingimustes.

Pubi ees jäi ta seisma, ütles uksehoidjale head aega ja otsustas jalutada ühe tiiru õe mahajäetud majast mööda. Ühest päevast alates oli maja tühi ja kogu perekond läinud. Ei ühtki jälge Gerdist, Karl-Fredrikust ega nende poegadest Benjaminist ja Isakust. Koguduse sõnul ei olnud neil aimugi, kus perekond asub, ja kõik ametiasutused olid abitud. Gerdi pere oleks justkui maa alla vajunud.

Gunni astus ukse juurde ja koputas. Kuigi ta teadis, et see on tulutu, kõndis ta ümber maja ja piilus igast aknast sisse. Mitte midagi ei olnud alles. Ei ühtki mööblieset, ei mingeid asju. Ega Gerdi.

Just enne keskööd võttis Gunni Stortorgeti peatusest takso ja sõitis Klagstorpi lähistele tädi tallu, kuhu ta sattus pärast seda, kui oli viieteistkümne aasta eest Jehoova tunnistajate hulgast välja heidetud. Ta vähkres pikka aega teki all, kohendas kõva patja ja üritas mitte millelegi mõelda. Viimaks ta ilmselt siiski uinus, sest kui ta ärkas, oli koidikuvalgus hakanud vaikselt katuseaknast sisse piiluma. Tädi Kerstin koputas uksele ja hüüdis tema nime.

„Sulle on telefon!“

Gunni tõsis istukile ja hõõrus silmi. Seejärel hakkas tal kiire. Talle helistati harva. Ta tõttas pooljoostes üle õue ja komberdas kööki, kus juhtmeta telefon kõõgilaual ootas.

„Jaa, Gunni kuuleb,“ lausus ta ja üritas oma hingeldamist varjata.

„Konstaabel Hilding, mul on sinu abi vaja.“

„Valter?“

Kriminaalosakonna ülem tundus olevat stressis. Pärast seda, kui Gunni oli tagasi lükanud kutse tulla alaliselt krimiosakonda tööle, ei olnud nad omavahel mitu kuud rääkinud. „Kas sul oleks võimalik kohe siia tulla?“

„Jaoskonda?“

Gunni haaras endal rinnust. Ta oli endiselt unesegane.

„Ma olen Fuglie kiriku juures,“ lausus Valter. „Kas tead, kus see asub?“

Gunni ei saanud aru, mida Valter silmas pidas. Kas see oli seotud mingi tööülesandega? Gunnil oli olnud hea põhjus keelduda Valteriga krimiosakonnas töötamast. Ta ei tahtnud endale sellist ülemust nagu Valter Roos, kes väitis, et on edumeelne ja võttis tööle terve hulga noori naisi, ent keeldus lõpuks ikkagi neid kuulda võtmast.

„Milles asi on?“ küsis ta.

„Kiriku eest leiti surnud inimene.“

3

Edith Persson lükkas köögikardina kõrvale ja kiikas välja hommikuvalgusse. Algul arvas ta, et see on Folke, kes mööda sissesõiduteed läheneb, ent nägi peagi, et see on keegi teine. Talle ei olnud tuttav ei see müts ega pikk mantel, mis ümber põlvede lehvis. Alles siis, kui mees oli maja juurde jõudnud, nägi Edith, et see on pastor. Holger Lomander oli olnud noor ja kogenematu, kui ta Edithi ja Folke laulatas. Nüüd oli ta küürus ja kõndis vaevaliselt.

Mõtted keerlesid Edithi peas nagu vihane herilaseparv, kui ta ust läks avama. Kus Folke oli? Miks ta koju ei tulnud? Pühapäeva hommikul kell kuus ei saanud pastori ootamatul koduvisiidil palju põhjusi olla.

„Edith, kas võin sisse tulla?“

Ta kuulis pastori häälest, et asi on tõsine. Ta avas suu, kuid ei jõudnud midagi lausuda, sest mürin tõmbas nende pilgud tänavale, kus lähenes tema ainus poeg oma pruuni Ford Taunusega, mille väljalasketorus oli auk.

„Ma helistasin ja kutsusin Benny ka kohale,“ ütles Lomander.

Edith tundis, kuidas pisarad mööda põski alla voolasid. „Mis juhtunud on?“

„Avaldan kaastunnet.“ Pastor asetas käe Edithi käsivarrele. „Folke suri täna öösel.“

Edith värises ja nuttis, samal ajal kui pastor ja Benny viisid ta kööki istuma. Poeg süütas köögikubu all sigareti.

„Kuidas see juhtus?“ Edith võitles, et mitte kokku variseda. „Kas midagi südamega?“

Lomander istus tema kõrvale. Pastor oli kahvatum kui tavaliselt. Nii silmad kui ka nahk olid justkui pleekinud.

„Ma ei tea, mis juhtus,“ lausus ta. „Politsei uurib asja.“

„Politsei?“ Benny hääletoonis oli põlguse noot. „Mille jaoks?“
 „Ma eeldan, et surma põhjuse välja selgitamiseks. Folke leiti Fuglie surnuaiast.“

„Mida põrgut ta seal tegi?“

Benny vali hääal haamerdas Edithi peas. Tal käis pea ringi. See pidi olema unenägu, üks tõeliselt vastik luupainaja. Ta peitis näo kättesse ja surus selja vastu tooli, et mitte põrandale libiseda.

„Folke esines eile õhtul Maglarpi võõrastemajas,“ lausus pastor Benny poole pöördudes. „See on kahjuks kõik, mida ma tean.“

Benny ohkas valjusti. Pastor ei saanud sellest muidugi aru, ent Edith teadis täpselt, mida poja ohe tähendas.

Miks ta ometi ei läinud külalistemajja kaasa? Pärast tolle jubeda postkaardi leidmist oleks see olnud ainuõige tegu, ent Folke arvates oli ta tobe. Mees oli veendunud, et postkaart oli poiste temp, lihtsalt üks halb nali.

Kui Folke oleks kuskil mujal üles astunud, oleks Edith ju nagunii kaasa läinud. Kuid Maglarpi võõrastemaja oli talle vastukarva. See oli tõeline urgas. Nad olid mõne nädala eest seal söömas käinud. Sealiha maitstes nagu lammas ja kastmel oli nahk peal. Laupäevaõhtuti muutus õhkkond peaaegu väljakannatamatuks, kui koha vallutasid joodikud ja küla lollid, kelle suurim nauding oli rөөkida kaasa laulusalmi *kas koera tohib endaga taevasse kaasa võtta**.

„Kus ta praegu on?“

Edith ei suutnud seda endale ette kujutada. Folke oli otsekui surma vastand. Ta pulbitses elust. Kui Edith ära väsis, siis oli Folke see, kes teda tagant utsitas. Kui Edith end vanana tundis, muutis Folke ta taas nooreks.

„Surnukeha viiakse Lundi kohtuekspertiisi,“ lausus Lomander. „Folke on Jumala juures.“

Benny ohkas jälle. Sel korral heitis Edith tema poole kurja pilgu, kuigi ta isegi kahtles pastori sõnades.

* Fraas populaarsest Rootsi laulust „Änglahund“ (Ingelkoer).

Mõne aja pärast jättis pastor Lomander nad oma leinaga kahekesi. Edith nägi köögikardinate vahelt, kuidas mees minema kõndis.

„Mis kurat võis juhtuda?“ pomises Benny. „Kas ta sattus võõrastemajas kaklusesse?“

See ei olnud Folke moodi. Ta oli sellisteks asjadeks liiga vana. Miks peaks keegi talle kallale minema?

„Küllap ajas vale inimese vihale,“ spekulceris Benny edasi ja süütas uue sigareti.

Poeg kummardus pliidi kohale ja kõikus edasi-tagasi. Ta pole kunagi suutnud rahulikult olla, mõtles Edith endamisi. Koolis ei suutnud poeg üle ühe minuti paigal istuda. Seetõttu olid muidugi ka hinded sellised, nagu need olid.

„Ma pean sulle midagi näitama,“ lausus Edith. „Eile oli postkastis kummaline kaart.“

Keha tundus kaaluvat terve tonni, kui ta püsti tõusis. Postkaart oli ülemisele köögiriulile arvete ja tähtsate kirjade vahele ära peidetud. Ta ulatas selle Bennyle, kes hämmeldunud ilmel kaarti igapidi uuris.

„Mis see peaks olema?“

„Folke arvas, et see on mingi vingerpuss. Me oleksime pidanud seda tõsiselt võtma.“

„Kirik?“ ütles Benny, enne kui pööras kaardi teistpidi ja avastas sama päeva kuupäevaga risti.

„Me peame selle politseisse viima!“ ütles Edith.

Benny sirutas käe tema poole. Aeglaselt ja ettevaatlikult puudutas poeg tema küünarvart, nii et soojus kiirgas läbi naha ja levis üle kogu keha. Edith ei olnud juba ammu oma pojaga sellist lähedust tundnud.

„Kas me ikka peame seda tegema?“ küsis Benny. „Vahest on parem see sinnapaika jätta.“